

บทที่ ๒

การจัดหมวดหมู่ในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน

๒.๑ ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน

สตีธ ทอมป์สัน (Stith Thompson) นักคติชนวิทยาคนสำคัญของโลกได้สนใจการจัดแบ่งนิทานตามอนุภาค และได้จัดพิมพ์ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน (**Motif - Index of Folk Literature**) โดยรวบรวมนิทานจากภูมิภาคต่าง ๆ เกือบทั่วโลก และจำแนกอนุภาคของนิทานที่ได้รวบรวมมานี้เป็นหมวดใหญ่ ๆ ๒๓ หมวด (Chapter) สตีธ ทอมป์สันให้ความหมายของอนุภาค (Motif) นี้ไว้ว่า “A motif is the smallest element in a tale having a power to persist in tradition”^๑ ซึ่งประคอง นิมมานเหมินท์ให้ความหมายคำเป็นภาษาไทยว่า “องค์ประกอบเล็ก ๆ ในนิทานเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษซึ่งทำให้เกิดการจดจำและเล่าสืบทอดกันต่อ”^๒

นักคติชนไทยบางท่านอาจเรียก “อนุภาค” ว่าเป็น สำนวนของนิทาน เช่น กุหลาบ มัลลิกะมาส^๓ ซึ่งให้ความหมายของสำนวนของนิทานหรืออนุภาคตามเค้าโครงความคิดของสตีธ ทอมป์สันว่าเป็นธาตุแท้หรือแก่นแท้หรือจุดสำคัญของนิทานเรื่องนั้นซึ่งมีอิทธิพลยืนยงอยู่ในเรื่องนั้นตลอดไปไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อนิทานตกไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่อาจมีการปรับปรุงเจือปนให้มีส่วนที่เป็นของใหม่แทรกเข้าไปได้บ้างแต่ส่วนที่เป็นแก่นแท้ของเรื่องจะยังคงอยู่เสมอ

อนุภาคแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ตัวละคร ต้องมีลักษณะแปลกกว่าธรรมดา เช่น เทพเจ้า สัตว์ที่ไม่ธรรมดา สิ่งมีชีวิตประหลาด เช่น แม่มด ยักษ์ นางฟ้า กินรี หรือมนุษย์ที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ลูกคนสุดท้าย แม่เลี้ยงใจร้าย เป็นต้น

๒. วัตถุสิ่งของที่มีลักษณะแปลกพิเศษ เช่น อาวุธวิเศษ ไม้เท้าตันที่ตายปลายซึ่งเป็น หงส์ยนต์ รวมถึงธรรมเนียมและความเชื่อที่ไม่ธรรมดา หรือแปลกพิเศษ เช่น การเสี่ยงทายเพื่อพิสูจน์ความเป็นพ่อลูกโดยให้ปิ่นบนตัวพ่อที่เป็นช้าง หรือการให้ลูกรับอาหารจากพ่อ เป็นต้น

^๑ Thompson, Stith, **The Folktale**, (California : University of California Press, 1977), p. 415.

^๒ ประคอง นิมมานเหมินท์, **นิทานพื้นบ้านศึกษา**, (กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๓๘.

^๓ กุหลาบ มัลลิกะมาส, **คติชาวบ้าน**, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๐๘), หน้า ๑๑๔.

๓. เหตุการณ์ที่มีลักษณะแปลกพิเศษ ในหนึ่งอนุภาคจะมีเพียงเหตุการณ์เดียว แต่ในนิทานเรื่องหนึ่งอาจมีเหตุการณ์แปลกพิเศษหลายเหตุการณ์ซึ่งหมายถึงนิทานเรื่องนั้นมีหลายอนุภาค เช่น อนุภาคคนสมพาสกับสัตว์ อนุภาคผู้หญิงตีมน้ำในรอยเท้าแล้วตั้งครรภ์ เป็นต้น

การจำแนกนิทานเป็นหมวดใหญ่ ๆ นี้ มีการใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษเป็นชื่อหมวด เรียงลำดับตั้งแต่หมวด A จนถึงหมวด Z (ไม่มีหมวด I, O และ Y) ได้แก่

หมวด A ตั้งแต่ A0 - A2899 จัดเป็นอนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปรา หรือเวทตำนาน การสร้างโลก และธรรมชาติของโลก ได้แก่ ผู้สร้าง เทพเจ้า คนครึ่งเทพและวีรบุรุษผู้สร้างวัฒนธรรม การสร้างและธรรมชาติของจักรวาล โดยเฉพาะเรื่องของโลก การเริ่มต้นของสิ่งมีชีวิต การสร้างและวางระเบียบวิถีชีวิตมนุษย์ การสร้างโลกของพืชและสัตว์

หมวด B ตั้งแต่ B0 - B899 เกี่ยวข้องกับสัตว์ แต่ไม่ใช่สัตว์ทุกชนิดที่อยู่ในนิทานจะปรากฏอยู่ที่นี้ แต่ในหมวดนี้จะรวบรวมสัตว์ที่มีความพิเศษบางอย่าง ได้แก่ สัตว์ในตำนาน เช่น มังกร สัตว์วิเศษ เช่น นกที่พูดแต่ความจริง สัตว์ที่มีพฤติกรรมเหมือนมนุษย์ อาณาจักรของสัตว์ การแต่งงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอนุภาคเกี่ยวกับสัตว์ร้ายที่เป็นผู้ช่วยเหลือมนุษย์ หรือมีความกตัญญู การแต่งงานระหว่างสัตว์กับมนุษย์ และอนุภาคที่น่าตื่นตาตื่นใจอื่น ๆ เกี่ยวกับสัตว์

หมวด C ตั้งแต่ C0 - C999 จัดเรียงอนุภาคที่เกี่ยวกับความคิดดั้งเดิมเรื่องข้อห้าม เช่น ข้อห้ามเกี่ยวกับเพศ ข้อห้ามเรื่องการดื่มและกิน ข้อห้ามเรื่องการมอง การพูด การแตะต้อง เป็นต้น สิ่งต้องห้ามต่าง ๆ ข้อบังคับประการเดียว รวมทั้งโทษจากการฝ่าฝืนข้อห้ามด้วย

หมวด D ตั้งแต่ D0 - D2199 เป็นเรื่องของความวิเศษ ได้แก่ การแปลงร่าง การถอนคำสาปของวิเศษ การใช้ของวิเศษ การแสดงอำนาจวิเศษ เป็นต้น

หมวด E ตั้งแต่ E0 - E799 เกี่ยวกับความคิดเรื่องความตาย การฟื้นคืนชีพ ผีและผู้ตายที่กลับมา การกลับชาติมาเกิด รวมถึงความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของวิญญาณ

หมวด F ตั้งแต่ F0 - F1099 รวบรวมเรื่องนามหัตถ์จรรยต่าง ๆ ได้แก่ การเดินทางไปยังโลกอื่น การสร้างสิ่งพิเศษเหนือธรรมชาติ เช่น นางฟ้า วิญญาณ ภูติ คนที่มีความแปลกประหลาด และคนที่

มีพลังพิเศษ สถานที่มหัศจรรย์ เช่น ปราสาทในทะเล รวมทั้งเรื่องของคนและเหตุการณ์ประหลาด มหัศจรรย์

หมวด G ตั้งแต่ G0 - G699 จัดเอาสิ่งมีชีวิตที่น่าสะพรึงกลัวมารวมอยู่ด้วยกัน เช่น ยักษ์ แม่มด การตกอยู่ในอำนาจยักษ์ การพ่ายแพ้ของยักษ์ จะเห็นได้ว่า หมวด E F และ G จะมีความสัมพันธ์คล้ายคลึงกัน เช่น ระหว่างยักษ์กับวิญญาณร้าย หรือระหว่างนางฟ้ากับแม่มด หรือผี ความสัมพันธ์เหล่านี้จะมีการบันทึกการอ้างอิงเชื่อมโยง (cross - reference) เพิ่มเข้าไปด้วย

หมวด H ตั้งแต่ H0 - H1599 รวบรวมเรื่องเกี่ยวกับการทดสอบ ได้แก่ การทดสอบบุคลิกภาพ เช่น ปรีศนา ทดสอบความฉลาด รวมถึงภารกิจ และการร้องขอ การทดสอบความกล้าหาญ และยังมี การทดสอบลักษณะนิสัยและคุณสมบัติอื่น ๆ อีกด้วย

หมวด J ตั้งแต่ J0 - J2799 เกี่ยวกับความฉลาด ความเจ้าเล่ห์ และความโง่เขลา การจัดอนุภาคในหมวดนี้พิจารณาตามจิตใจเป็นพื้น อนุภาคที่เกี่ยวกับความฉลาดมีที่มาส่วนใหญ่จากนิทานคติ ส่วนอนุภาคที่เกี่ยวกับความเจ้าเล่ห์และความโง่เขลามักจะมาจากเรื่องตลกขบขัน

หมวด K ตั้งแต่ K0 - K2399 หมวดนี้ตรงข้ามกับหมวด J ที่ให้ความสนใจลักษณะนิสัยที่มาจากจิตใจ แต่หมวด K จะให้ความสำคัญกับการกระทำ อนุภาคนิทานส่วนใหญ่ในหมวดนี้เกี่ยวกับการหลอกลวง งานของขโมยและคนพาล การจับกุมและการหลบหนีด้วยอุบาย การล่องลอย การเป็นซู้ การปลอมแปลงและการลวงตา

หมวด L ตั้งแต่ L0 - L499 เกี่ยวกับความผันผวนของโชคชะตา เช่น ความสำเร็จของเด็กที่ไม่ มีท่าว่าจะได้ดี ชัยชนะของผู้อ่อนแอ หรือความตกต่ำของคนหยิ่งยโส

หมวด M ตั้งแต่ M0 -M499 เกี่ยวข้องกับการกำหนดอนาคต เช่น การตัดสินที่ลับล้าไม่ได้ คำปฏิญาณและคำสาบาน การต่อรองและคำมั่นสัญญา คำทำนาย และคำสาป

หมวด N ตั้งแต่ N0 - N899 เกี่ยวกับเรื่องโชคและเคราะห์ รวบรวมนิทานที่เกี่ยวกับการพนัน และการเสี่ยงโชค ของขวัญที่ตอบแทนบุญคุณ หรือให้โชคร้ายจากเทพีแห่งโชค การพบปะอย่างบังเอิญ รวมทั้งเรื่องของผู้ช่วยเหลือ

หมวด P ตั้งแต่ P0 - P 799 เกี่ยวข้องกับระบบสังคม นิทานทั้งหมดไม่ได้กล่าวถึงแต่ พระราชาหรือเจ้าหญิงเท่านั้น แต่ยังปรากฏอนุภาคระเบียบสังคมบางประการอีกด้วย เช่น ขนบธรรมเนียมที่เกี่ยวกับกษัตริย์ ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางสังคมกับอาชีพ หรือสิ่งน่าสังเกตอื่น ๆ ในการบริหารกิจกรรมด้านกฎหมายหรือกองทัพ รวมทั้งยังมีการอ้างอิงเชื่อมโยงที่น่าสนใจในหมวดนี้ด้วย

หมวด Q ตั้งแต่ Q0 - Q599 บันทึกเรื่องราวรางวัลและการลงโทษ ได้แก่ การกระทำที่ได้รางวัล ชนิดของรางวัล การกระทำที่ได้รับโทษ และประเภทของการลงโทษ

หมวด R ตั้งแต่ R0 - R399 เกี่ยวกับเชลยและผู้หลบหนี ได้แก่ การกักขัง การช่วยเหลือ การหลบหนีและการติดตาม รวมทั้งเรื่องที่ชอบและการถูกจับอีกครั้ง

หมวด S ตั้งแต่ S0 - S499 เป็นเรื่องความโหดร้ายที่ผิดธรรมชาติ รวบรวมไว้ทั้งเรื่องของญาติ ผู้โหดร้าย การฆ่าที่น่าสยดสยองหรือการทำให้พิการ การบุชยัญ เด็กที่ถูกนำไปทิ้งหรือถูกฆ่า และการไล่ล่าอย่างโหดร้าย

หมวด T ตั้งแต่ T0 - T699 รวบรวมอนุภาคเกี่ยวกับเรื่องเพศประกอบด้วย ความรัก การแต่งงาน ชีวิตการแต่งงาน พรหมจรรย์และความเป็นโสด ความสัมพันธ์ทางเพศโดยลักลอบ การให้กำเนิดทารก และอนุภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หมวด U ตั้งแต่ U0 - U299 รวบรวมอนุภาคกลุ่มเล็ก ๆ ส่วนใหญ่มาจากนิทานคติ เกือบทั้งหมดเป็นบทเทศน์ นิทานเหล่านี้กล่าวถึงพื้นฐานการแสดงธรรมชาติของชีวิต เช่น ความไม่เสมอภาคของชีวิต

หมวด V ตั้งแต่ V0 - V599 แสดงอนุภาคเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับศาสนา ได้แก่ การรับใช้ศาสนา ศาสนสถานและศาสนวัตถุ ความเชื่อทางศาสนา ปุชนิยมบุคคล การทำบุญ และระเบียบแบบแผนทางศาสนา

หมวด W ตั้งแต่ W0 - W299 เกี่ยวกับการจำแนกลักษณะนิสัยของตัวละคร ทั้งตัวละครที่น่านิยมและไม่ที่น่านิยม

หมวด X ตั้งแต่ X0 - X1899 เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ตลกขบขัน เช่น ความขบขันจากสภาวะ กลืนไม่เข้าคายไม่ออก ความขบขันจากความพิการ ความขบขันจากชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม ความขบขันเกี่ยวกับเผ่าพันธุ์และเชื้อชาติ ความขบขันเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งมีส่วนอ้างอิงเชื่อมโยงจากอนุภาคอื่น ที่เป็นความสนุกสนานขบขันด้วย

หมวด Z ตั้งแต่ Z0 -Z599 เป็นการรวบรวมอนุภาคย่อยอื่น ๆ ที่ไม่อาจจัดรวมอยู่ในหมวดอื่น ๆ ได้ เช่น นิทานซ้ำแบบ สัญลักษณ์ ประวัติศาสตร์ การสืบวงศ์หรือชีวประวัติ เรื่องสยองขวัญ เป็นต้น

ภายในหมวดอนุภาคหมวดใหญ่ A - Z นี้ ยังได้จัดเป็นหมวดย่อยต่าง ๆ อีกโดยใช้ตัวเลขเรียงลำดับข้อย่อย ๆ เหล่านี้ตั้งแต่ศูนย์ขึ้นไปจนถึงร้อยหรือมากกว่าแล้วแต่ความมากน้อยของอนุภาคในหมวดนั้น ๆ การจัดเรียงลำดับข้อย่อยดังกล่าวจัดเรียงตามเนื้อหาที่สัมพันธ์กันโดยเนื้อหาของข้อย่อย ๆ จะสัมพันธ์กันในกลุ่มละร้อย เช่น B0 - B99 เกี่ยวกับสัตว์ในตำนาน B100 - B199 สัตว์วิเศษ B200 - B299 สัตว์ที่มีพฤติกรรมอย่างคน

ในทำนองเดียวกัน ภายในกลุ่มละร้อย ก็ยังจัดเป็นกลุ่มละสิบที่มีเนื้อหาในทำนองเดียวกัน ซึ่งกลุ่มละสิบกลุ่มแรก เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป หรือเรื่องโดยกว้าง ๆ ของหัวข้อของกลุ่มละร้อยกลุ่มนั้น และอนุภาคที่เกี่ยวกับเรื่องที่เฉพาะเจาะจงลงไป ก็จะจัดอยู่ในกลุ่มละสิบต่อ ๆ มา เช่น หมวด B0 - B99 เป็นเรื่องสัตว์ในตำนาน มีการแบ่งย่อยออกเป็น B0 - B9 สัตว์ในตำนานทั่วไป B10 - B19 สัตว์ร้ายในตำนาน B20 - B29 สัตว์ครึ่งคน B30 - B39 นกในตำนาน B40 - B49 นกครึ่งคน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งย่อยจากกลุ่มละสิบลงไปอีก เช่น B10 - B19 สัตว์ร้ายในตำนาน อนุภาคย่อยคือ B10 สัตว์ร้ายในตำนาน B11มังกร B12 งูประหลาด เป็นต้น อนุภาคย่อยแต่ละข้อนี้ยังแบ่งเป็นข้อย่อย ๆ ลงไปได้อีก โดยใส่เลขตามลำดับตามหลังจุดทศนิยมเรื่อยไป เช่น B11 มังกร แบ่งเป็นข้อย่อย ๆ คือ B11.1 กำเนิดมังกร B11.1.1 มังกรที่เกิดจากไข่ B11.1.2 มังกรเกิดจากม้า แปลงร่าง B11.2 รูปร่างของมังกร เป็นต้น

ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน มีประโยชน์ในการศึกษานิทานพื้นบ้านหรือวรรณคดีที่มาจากนิทานพื้นบ้านโดยละเอียด ทั้งในส่วนของการศึกษาเจาะจงแต่ละอนุภาค การศึกษาเปรียบเทียบอนุภาคนิทานสำนวนต่าง ๆ การศึกษาโครงสร้างของนิทาน แก่นหรือจุดเด่นของนิทาน เป็นต้น ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยได้เลือกอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติซึ่งเป็นอนุภาคที่ปรากฏอยู่ในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านมาเป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งได้นำดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านมาพิจารณาการจำแนกอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติและลักษณะของอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดจำแนกอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติในนิทานไทยในลำดับต่อไป

๒.๒ อนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติ

๒.๒.๑ ความหมายของสมพาสและสมพาสที่ผิดธรรมชาติ

สมพาส

ในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านมีอนุภาคที่เกี่ยวกับการจับคู่การได้เสีย การร่วมประเวณี หรือ การแต่งงานระหว่างตัวละครที่ผิดธรรมชาติ รวมถึงการดื่มกินสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนสัตว์หรือสิ่งเหนือธรรมชาติแล้วตั้งครุภักเป็นจำนวนมาก กระจายอยู่ในหมวดหมู่ต่าง ๆ โดยสถิติ ทอมป์สันได้ใช้คำที่บ่งบอกความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยาที่หลากหลายกันไป ดังนี้

- marry, marriage

ตัวอย่าง T115 Man marries ogre's daughter.

T111.1 Marriage of mortal and god.

B600 Marriage of person to animal.

- wed, wedding

ตัวอย่าง 281.1 Wedding of fox and hyena.

- mate, mating

ตัวอย่าง B671 Goose mates with crow.

A1221.5 Mankind from mating of frog and "daughter of fire".

- intercourse, sexual intercourse

ตัวอย่าง F304.2 Fairy queen's beauty temporarily destroyed by intercourse with mortal.

G243.3 Witches have sexual intercourse with devil or his minions.

- sexual relation

ตัวอย่าง G303.12.7 Devil's sexual relations with mortals.

- sleep with

ตัวอย่าง F304.5 Mortal chooses to sleep with fairy as boon for saving her life.

- cohabitation

ตัวอย่าง E474 Cohabitation of living person and ghost.

- liaison

ตัวอย่าง F300 Marriage or liaison with fairy.

- violate

ตัวอย่าง F304.4 Mortal violates fairy woman.

- rape

ตัวอย่าง F420.6.1.7 Water-spirit surprises and rapes a mortal woman.

นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์เฉพาะที่หมายถึงการร่วมประเวณีระหว่างคนกับสัตว์ ได้แก่ sodomy และ bestiality

ตัวอย่าง T465.1 Sheep born with human head as a result of bestiality.

และยังมีการใช้คำอื่นๆ อีก เช่น live, has family of, union with, deal with, become mistress เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ในบรรดาคำที่บ่งบอกความสัมพันธ์ของเพศชายเพศหญิงนั้นสามีมรียากันนี้ คำที่สติดิ ทอมป์สันใช้มากที่สุดคือคำว่า marry หรือ marriage โดยจะใช้แทนพฤติกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยาทั่ว ๆ ไป ไม่เน้นความหมายเฉพาะเจาะจง ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษให้ความหมายของคำว่า marriage หมายถึง

1. a formal, usually legally recognized, agreement between a man and a woman making them husband and wife ; the state of being married
2. A ceremony at which a couple are married; a wedding^๕

ในวิทยานิพนธ์ของเอ็อนทิพย์ พีระเสถียร ซึ่งเรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรื่องและอนุภาค ในบัญญัติษาคดก^๕ ได้แปลความหมายของ marriage จากดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านไว้ว่า แต่งงาน หรือ การแต่งงาน ซึ่งเป็นคำที่แปลกกันโดยทั่วไป แต่ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่ตรงกับความหมายที่แท้จริงของ คำนี้ที่ใช้ในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านเสียทีเดียวนัก เนื่องจาก แต่งงาน นั้น หมายถึง ก. ทำพิธีเพื่อให้ ชายหญิงอยู่กินกันเป็นผัวเมียตามประเพณี^๖ ในทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาให้ความหมายกว้าง ขึ้นอีก โดยเพิ่มความสัมพันธ์ทางเครือญาติของทั้งสองฝ่ายด้วย ดังที่ งามพิศ สัตย์สงวน ให้ความหมายว่า

การแต่งงาน หมายถึง ประเพณีหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ รวมทั้งข้อผูกพันที่เกิด ขึ้นระหว่างชายหญิงที่มีเพศสัมพันธ์กัน ระหว่างชายหญิงและลูก ๆ ของพวกเขา และ ความสัมพันธ์ระหว่างญาติ ๆ ของสามีภรรยา^๗

นอกจากนี้ ยังอาจหมายรวมถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองด้วย ดังที่ ยศ สันตสมบัติ ให้ความหมายไว้ว่า

การแต่งงานคือการประกาศให้สังคมรับรู้และเห็นชอบกับการใช้ชีวิตร่วมกัน ระหว่างสามีกับภรรยา การแต่งงานจึงเป็นทั้งความสัมพันธ์ทางเพศ ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจ กฎหมาย และการเมืองระหว่างสามีภรรยา และครอบคลุมความสัมพันธ์ ทางสังคมทั้งหมดที่เคยมีอยู่และจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต^๘

^๕ Oxford Advanced Learner's Dictionary, 5th ed.,(Oxford University ,1995), p.718.

^๕ เอ็อนทิพย์ พีระเสถียร, "การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรื่องและอนุภาคในบัญญัติษาคดก," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๑๓๓.

^๖ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๔๗๙.

^๗ งามพิศ สัตย์สงวน, หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๔ (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๕๑.

^๘ ยศ สันตสมบัติ, มนุษย์กับวัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๙๙.

ดังนั้น คำว่า “การแต่งงาน” จึงมีความหมายครอบคลุมทั้งความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา และพิธีกรรมที่แสดงการยอมรับความสัมพันธ์นี้ ตลอดถึงความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เศรษฐกิจ และสังคม ส่วนคำว่า marriage นั้น สติธ ทอมป์สันใช้คำนี้หมายถึงเพียงพฤติกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยาทั่วไปเท่านั้น โดยไม่เน้นพิธีสมรส เพราะในกรณีนั้นจะใช้คำว่า wed หรือ wedding หรือถ้าจะเน้นความหมายของกิริยาจากความสัมพันธ์นี้ก็อาจจะใช้คำอื่น ๆ เช่น sexual intercourse, rape, cohabitation หรือถ้าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์ที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษก็จะใช้คำศัพท์เฉพาะอย่าง sodomy หรือ bestiality แทน

สำหรับนิทานไทยที่นำมาศึกษา พบว่าความสัมพันธ์ของตัวละครพระ-นางจะเน้นเฉพาะที่ความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยาเท่านั้น ไม่เน้นที่พิธีสมรส ดังจะเห็นได้จากการที่ตัวละครมักจะลักลอบได้เสียกันเอง ซึ่งหลังจากนั้นอาจจะมีการสมรสตามมาหรือไม่ก็ได้ ยิ่งเป็นตัวละครที่เผ่าพันธุ์กัน เช่น คนกับยักษ์ คนกับเงือก เทวดากับคน เทพจะไม่มีการสมรสใด ๆ เลย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะใช้คำอื่นในการอ้างถึง marriage แทนคำว่า การแต่งงาน

จากหนังสือคลังคำ หมวด ด ๔๖ ได้รวบรวมคำในภาษาไทยที่มีความหมายว่าชายกับหญิงได้เสียกัน^๙ เช่น

- กระทำกามกิจ มีเพศสัมพันธ์ ร่วมประเวณี ร่วมเพศ ร่วมรัก เสพเมถุน หลับนอน ; ร่วมอภิรมย์ สมพาส เสพสังวาส สังวาส (กวี) หมายถึง ได้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นสามีหรือภรรยา
- ได้ ได้เสีย หมายถึง เป็นสามีภรรยา
- สมสู่ สู่สม หมายถึง อยู่ร่วมกันฉันผัวเมีย

เมื่อพิจารณาคำเหล่านี้จะเห็นว่า บางคำมีความหมายในทางลบ เช่น คำว่า “สมสู่” ที่พจนานุกรมให้ความหมายว่า ก. ร่วมประเวณี (มักใช้ในความหมายไม่ดี) บางทีก็ใช้กับสัตว์บางชนิด^{๑๐} หรือเป็นภาษาปาก เช่น คำว่า “ได้เสีย ร่วมรัก หลับนอน” และหลายคำเป็นคำที่เย็นเยื่อ เช่น “กระทำกามกิจ มีเพศสัมพันธ์ ร่วมประเวณี ร่วมอภิรมย์ เสพสังวาส เสพเมถุน” ซึ่งไม่เหมาะที่จะนำมาเป็นชื่ออนุภาค

ในวรรณคดีไทยหลายเรื่อง เช่น รามเกียรติ์ ตอนทศกัณฐ์แปลงกายไปร่วมประเวณีกับสัตว์ต่าง ๆ กวีบรรยายว่า

^๙ นววรรณ พันธุเมธา, คลังคำ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, ๒๕๔๔), หน้า ๓๖๕ - ๓๖๖.

^{๑๐} พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๑๑๒๔.

ประพตติชั้วมัวเมากามคุณ	โมหาทารุณหยาบใหญ่
แล้วแปลงเป็นมัจฉาไป	ร่วมพิสมัยกับนางปลา
จนเกิดบุตรีวิลาวัณย์	ชื่อนางสุพรรณมัจฉา
แล้วแปลงเป็นพญาควา	เที่ยวไปในป่าหิมพานต์
เข้าร่วมภริมย์สมพาส	สังวาสด้วยนางคชสาร
เป็นสุขสนุกสำราญ	เกิดสองกุมารฤทธิ ^{๑๑}

หรือ ตอนที่หนุมานได้เสียกับนางกัณฐมา มเหสีฝ่ายของอินทรชิต กวีบรรยายว่า

สองร่วมภริมย์สมพาส	แสนสวาทไนรสสมอส
แสนสุขแสนเกษมสถาวร	เหนือที่บรรจถรณ์ในราตรี ^{๑๒}

ในพระอภัยมณีสุนทรภู่เขียนถึงตอนที่พระอภัยมณีได้เสียกับนางยักษ์ (หรือนางยักษ์ได้พระอภัยมณี) ว่า

พระฟังคำจำจิตพิศวาส	ผืนอารมณ์สมพาสทั้งโคกเคड़ा
การโลกก็ดีชั้วมัวเมามา	เหมือนอดข้าวกินมันกันเสบียง ^{๑๓}

และตอนที่พระอภัยมณีได้เสียกับนางเงือก ว่า

สมพาสเงือกเยือกเย็นเหมือนเล่นน้ำ	ค่อยเฉื่อยจู้ขึ้นชมด้วยสมหมาย
สัมผัสพิงอิงแอบเป็นแยบคาย	ไม่เคลื่อนคลายคลั่งเกล้าเขาวมาลัย ^{๑๔}

เรื่องพิกุลทองกวีบรรยายตอนพระพิไชยมงกุฏ มีความสัมพันธ์กับนางยักษ์กาขาวว่า

สมพาสรั้งยักษ์ตามเมื่อยามอด	ไม่มีรสเป็นแต่ได้แก้หิว
นางกาขาวราวจะล่องตามลมปลิว	ลงบนนิ้วบังคมด้วยสมใจ ^{๑๕}

^{๑๑} พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก , บทละครเรื่องรามเกียรติ์, เล่มที่ ๑ (กรุงเทพฯ : ศิลปาการ, กรม, กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔๗.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, เล่มที่ ๓ , หน้า ๓๖๕.

^{๑๓} สุนทรภู่, พระอภัยมณี, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (พระนคร : ศิลปบรรณาการ, ๒๕๒๑), หน้า ๑๗.

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๕.

น่าสังเกตว่าในวรรณคดี กวีมักจะใช้คำว่า “สมพาส” กับการร่วมประเวณีของตัวละครที่ต่างเผ่าพันธุ์กัน ส่วนคำว่า “สังวาส” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเดียวกันและมาจากศัพท์เดียวกับสมพาส คือสังวาส หมายถึง การอยู่ร่วม การร่วมประเวณี^{๑๑} กวีมักใช้กับความสัมพันธ์ของตัวละครปกติทั่วไป เช่นเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามเข้าหอกับนางสีดา กวีบรรยายว่า

เมื่อนั้น	นางสีดาแน่น้อยนวลหง
ได้ร่วมสังวาสพระทริวงค์	พิศวงในรสฤดี ^{๑๒}

เรื่องพิกุลทองตอนพระพิไชยมงกุฎได้เสียดกับนางพิกุลทอง ตอนหนึ่งว่า

สองภิรมย์สมหวังด้วยสังวาส	สำราญราชชื่นชมสมประสงค์
นางทับฟิงอิงแอบอยู่แนบองค์	จักรพงศ์คลึงเกล้าเยาวมาลัย ^{๑๓}

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า คำว่า “สมพาส” มีความเหมาะสมที่สุดที่จะนำมาใช้แทนคำว่า marriage ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สมพาสที่ผิดธรรมชาติ

นักวิทยาศาสตร์ได้อธิบายเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตไว้ว่า สิ่งมีชีวิตจะผสมพันธุ์กับสิ่งมีชีวิตชนิด (Species) เดียวกันเท่านั้น เพื่อให้เกิดลูกหลานสืบสกุลต่อไป แม้ว่าการผสมพันธุ์กับสิ่งมีชีวิตต่างชนิดจะเกิดขึ้นได้ และอาจมีลูกได้ แต่ลูกที่ได้จากการผสมนั้นก็ไม่สามารถที่จะมีลูกหลานสืบสกุลต่อไปได้อีก^{๑๔} เช่น ม้าผสมกับลา เกิดลูกเป็นล่อซึ่งเป็นหมัน ในส่วนของมนุษย์ การมีเพศสัมพันธ์กับสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ด้วยกัน เช่น การมีความสัมพันธ์กับสัตว์ ถือเป็นความวิปริตและเป็นโรคจิตอย่างหนึ่ง เรียกว่า Bestiality คือ ความพอใจทางเพศที่ได้รับจากการร่วมเพศกับสัตว์ที่มีชีวิต และ

^{๑๑} พิกุลทอง, เล่ม ๒ (พระนคร : โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ, ๒๔๙๔), หน้า ๑๑.

^{๑๒} พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๑๑๒๗.

^{๑๓} พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, บทละครเรื่องรามเกียรติ์, เล่มที่ ๑, หน้า ๓๑๙.

^{๑๔} พิกุลทอง, เล่ม ๒, หน้า ๒๒.

^{๑๕} พินิจ รื่นเรียง และ ฌพพร ดำรงศิริ, ชีววิทยาเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๖), หน้า ๗๕.

Zoophilia หมายถึง ความตื่นเต้นทางเพศที่ได้รับจากการลูบคลำหรือเลียโลมสัตว์ มักพบในพวกที่มี schizoid personality เป็นโรคจิตหรือปัญญาอ่อน^{๒๐}

ส่วนในนิทาน ย่อมแตกต่างไปจากข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ดังเราจะพบตัวละครมากมายที่ต่างชนิดพันธุ์กัน ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ เทวดา ลัทธิ หรือพิช มีความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา กัน โดยเฉพาะตัวละครเอก โดยที่ไม่มีใครเห็นว่าเป็นเรื่องแปลก หรือกล่าวหาว่าเป็นโรคจิต เช่น เมื่อพระอภัยมณีเกี่ยวนางเงือก และนางเงือกกล่าวว่าเป็นการไม่สมควรที่คนกับเงือกจะมีความสัมพันธ์กัน พระอภัยมณีก็ตอบว่า

ประเวณีมีทั่วทุกตัวสัตว์	ไม่จำกัดห้ามปรามตามวิสัย
นาคมนุษย์ครุฑทาสุราลัย	สุดแต่ใจปรองดองจะครองกัน ^{๒๑}

เช่นเดียวกับเรื่องสุวรรณหงส์ ตอนที่สุวรรณหงส์เกี่ยวนางเงือกปลา นางเงือกปลาแกล้งบายเบี่ยงว่าตนไม่คู่ควรกับสุวรรณหงส์เพราะต่างพงศ์พันธุ์กัน แต่สุวรรณหงส์ตอบว่าเป็นเรื่องของบุญเพสันนิวาสนและบุญกรรมที่ทำร่วมกันมาแต่ปางหลัง ดังคำกลอนว่า

ตัวข้าไม่ควรคู่ไท	เป็นปลาอาศัย
พระสมุทรไซ่มนุสสาฯ	
ผิดเพศพงศ์พันธุ์กันหนา	คนฉินฉินหา
ว่าชมสมสัตว์ดิรัจฉานฯ	
วรรณหงส์ตอบค่านางคราญ	มนุษย์กับดิรัจฉาน
เป็นคู่คู่สมชมกันฯ	
นิทานท่านว่านารพรรณ	มากนักจักบรร-
ยายซึ่งข้อความตามมีฯ	
พญาครุฑกับนุชกาก็	มนุษย์สมราชสิทธิ์
พระอภัยพิศมัยเงือกปลา	
ฤๅจะสมด้วยมฤคา	ตามบุญวาสนา
ชักมาให้สมรมเยฯ	

^{๒๐} จำลอง ดิษยวณิช, จิตเวชศาสตร์ (เชียงใหม่ : โรงพิมพ์พระสิงห์การพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๒๒๖.

^{๒๑} สุนทรภู่, พระอภัยมณี, หน้า ๑๕๘.

การตกอยู่ในอำนาจของยักซ์ และ G500 - G599 การพ่ายแพ้ของยักซ์ รวมทั้งอนุภาคที่อยู่ในส่วน
เชื่อมโยงอ้างอิงจากอนุภาคหมวดอื่นนอกเหนือจากอนุภาคทั้ง ๖ นี้ด้วย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หมวด T อนุภาคเกี่ยวกับเรื่องเพศ

T110 สมพาสที่ผิดธรรมชาติ

*A762.1 สามีดวงดาว. ดวงดาวได้มนุษย์สาวเป็นภรรยา

*B82.1 เจือกหนุ่มแต่งงานกับหญิงสาว

*B82.2 เจือกสาวแต่งงานกับชายหนุ่ม

*B600 สมพาสระหว่างคนกับสัตว์

*E474 การใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างคนกับผี

T111 สมพาสระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

*A188 เทพเจ้าและเทวนารีมีความรักกับมนุษย์

*B640.1 สมพาสกับสัตว์ร้ายในเวลากลางวัน และเป็นผู้ชายในเวลากลางคืน

*C31 ข้อห้าม : ภรรยาเหนือธรรมชาติที่ทำความผิด

*C32 ข้อห้าม : สามีเหนือธรรมชาติที่ทำความผิด

*F300 สมพาสกับนางฟ้า

*F402.2.3 ลูกของพญามารสมพาสกับมนุษย์

*F402.6.1 สมพาสระหว่างมนุษย์กับพรายน้ำ

*F441.2.3.1.1 ผู้ชายสมพาสกับภูติแห่งต้นวิลโล่

*F460.4.1 เทวีแห่งขุนเขาแต่งงานกับมนุษย์ชาย

T111.0.1 การแต่งงานกับภรรยาเหนือธรรมชาติที่หายไป

T111.1 สมพาสระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า

*A188 เทพเจ้าและเทวนารีมีความรักกับมนุษย์

*B641.3 สมพาสกับเทพเจ้าที่อยู่ในร่างวัว

*Q255. การลงโทษผู้หญิงที่เลือกคู่รักที่เป็นมนุษย์แทนเทพเจ้า

*T91.3.2 ความรักของเทวนารีที่มีต่อมนุษย์

T111.1.1 หญิงสาวเลือกเทพเจ้าที่ปลอมตัวมาเป็นสามี

T111.1.2 มนุษย์ผู้ชายสมพาสกับลูกสาวของเทพเจ้า

T111.2 หญิงสาวที่มาจากท้องฟ้าสมพาสกับมนุษย์ผู้ชาย

*A762.1 มนุษย์สมพาสกับเทวีแห่งดวงดาว

T111.2.1 วีรบุรุษแต่งงานกับดาวในร่างของมนุษย์ผู้หญิง

- T111.2.2 สมพาสระหว่างมนุษย์กับพระจันทร์
- T111.2.3 พระอาทิตย์ได้มนุษย์ผู้หญิงเป็นภรรยา
- T111.3 สมพาสระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงที่มาจากไข่
- *E474 การใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างคนกับผี
- *T542 กำเนิดของมนุษย์จากไข่
- T111.4 เทพเจ้าเป็นคู่รักกับนางยักษ์
- T111.5 การแต่งงานระหว่างมนุษย์กับคนแคระ
- *F451.5.8 คนแคระรักมนุษย์ผู้หญิง
- T111.6 สมพาสระหว่างมนุษย์กับเทพธิดา
- T113 สมพาสกับผู้ชายที่มีชีวิตในเวลากลางวัน และตายในเวลากลางคืน
- *B640.1 สมพาสกับสัตว์ที่เป็นสัตว์ป่าในเวลากลางวัน และกลายเป็นผู้ชายในเวลากลางคืน
- *E474 การใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างคนกับผี
- T113.1 แม่ मद แต่งงานกับผู้ชายทุก ๆ เข้า และเปลี่ยนเขาเป็นสัตว์บางชนิดในเวลา
กลางคืน
- T115 ผู้ชายสมพาสกับลูกสาวยักษ์
- T117 สมพาสระหว่างคนกับสิ่งของ
- T117.1 สมพาสระหว่างผู้หญิงกับกริช
- T117.2 สมพาสระหว่างผู้หญิงกับดาบ
- *T135.3.1 ดาบและโล่เป็นตัวแทนในพิธีฉลองสมรส
- T117.3 สมพาสระหว่างผู้หญิงกับกลอง
- T117.4 สมพาสระหว่างผู้หญิงกับเทวรูป
- T117.5 สมพาสกับต้นไม้
- T117.5.1 การสมพาสกับต้นไม้ในตอนกลางวัน และกลายเป็นผู้ชายในตอนกลางคืน
- T117.6 สมพาสกับดอกไม้
- T117.7 สมพาสกับน้ำเต้า
- T117.8 สมพาสกับตุ๊กตา
- T117.9 สมพาสกับแม่น้ำ
- T117.10 ภรรยาต้นไม้
- T117.11 สมพาสกับรูปปั้น
- T118 มนุษย์ผู้หญิง (ชาย) แต่งงานกับ (หลงใหลใน) อมนุษย์
- *F531.3.7 ยักษ์แต่งงานกับมนุษย์

- *S228 ลูกสาวสัญญากับอภิมนุษย์ว่าจะเป็นเจ้าสาว เพื่อแลกกับดอกไม้ (นก) ที่เธอต้องการ
- *S262.1 ผู้หญิงยอมเป็นภรรยาของปีศาจที่มาสร้างความพินาศเพื่อแลกกับความสงบ
- T118.2 การแต่งงานระหว่างมังกรตัวเมียกับชายกำพรว้า

- T461 คนหลงรักสิ่งของ
 - T461.3 ต้นไม้ในฐานะภรรยา
- T465 การร่วมประเวณีระหว่างคนกับสัตว์
 - T465.1 แกะเกิดมา มีศีรษะเป็นมนุษย์อันเนื่องมาจากการร่วมประเวณีระหว่างคนกับสัตว์
 - T465.2 ลูกม้าเกิดจากโลกิ (Loki) มีความสัมพันธ์กับม้าในปรภณัม
 - T465.3 คนครึ่งม้าเกิดมาจากการร่วมประเวณีระหว่างคนกับสัตว์
 - T465.4 เด็กเกิดมา มีจุดเหมือนเสือดาวเนื่องมาจากการร่วมประเวณีระหว่างคนกับสัตว์
 - T465.5 หมูเกิดมา มีศีรษะเหมือนคนเนื่องมาจากการร่วมประเวณีระหว่างคนกับสัตว์

- T511 การตั้งครรรค์จากการกิน
 - *A1411.2 การขโมยแสงโดยกลืนลงไปและให้กำเนิดอีกครั้ง
 - *B635.1.1 กินเนื้อหมี่ที่เป็นคุกกี้ เป็นเหตุให้ลูกชายที่เกิดมามีลักษณะเหมือนสัตว์
 - *J1532.1 เด็กหิมะ. ภรรยาของกะลาสีให้กำเนิดลูกชายที่ไม่เห็นตัวและบอกว่าเป็นเพราะกินหิมะ ต่อมาสามีออกไปกับเด็กคนนั้น เขาบอกว่าเด็กละลายไปเพราะพระอาทิตย์
 - T511.0.1 ราชนินีและหญิงรับใช้ตั้งครรรค์จากการกินอาหารชนิดเดียวกัน ลูกชายของพวกเขาหน้าตาเหมือนเป็นพี่น้องกัน
 - T511.1 การตั้งครรรค์จากการกินผลไม้
 - T511.1.1 การตั้งครรรค์จากการกินแอปเปิ้ล
 - T511.1.2 การตั้งครรรค์จากการกินลูกเบอร์รี่
 - T511.1.3 การตั้งครรรค์จากการกินมะม่วง
 - T511.1.4 การตั้งครรรค์จากการกินส้ม
 - T511.1.5 การตั้งครรรค์จากการกินมะนาว
 - T511.1.6 การตั้งครรรค์จากการกินลูกพีช
 - T511.2 การตั้งครรรค์จากการกินพืช
 - T511.2.0.1 การตั้งครรรค์จากการกินรากไม้
 - T511.2.0.2 การตั้งครรรค์จากการกินใบไม้

- T511.2.1 การตั้งครรรค์จากการกินต้นแมนเดรก^{๒๓}
- T511.2.2 การตั้งครรรค์จากการกินต้นวอเตอร์เครส^{๒๔}
- T511.3 การตั้งครรรค์จากการกินผัก
- T511.3.1 การตั้งครรรค์จากการกินพริกไทยแห้ง
- T511.3.2 การตั้งครรรค์จากการกินผักโขม
- T511.4 การตั้งครรรค์จากการกินดอกไม้
- T511.4.1 การตั้งครรรค์จากการกินดอกกุหลาบ. กุหลาบแดงทำให้เกิดเด็กผู้ชาย กุหลาบขาวทำให้เกิดเด็กผู้หญิง
- T511.5 การตั้งครรรค์จากการกินสัตว์
- T511.5.1 การตั้งครรรค์จากการกินปลา
- T511.5.2 การตั้งครรรค์จากการกินหนอน
- T511.5.3 การตั้งครรรค์จากการกินเหา
- T511.5.4 การตั้งครรรค์จากการกินนก
- T511.6 การตั้งครรรค์จากการกินอวัยวะบางส่วนของมนุษย์
- T511.6.1 การตั้งครรรค์จากการกินหัวใจผู้หญิง
- T511.6.2 การตั้งครรรค์จากการกินกระดูกนิ้วมือ
- T511.7 การตั้งครรรค์จากการกินอาหาร
- T511.7.1 การตั้งครรรค์หลังจากกินน้ำผึ้งที่ได้รับจากคูรัก
- T511.7.2 การตั้งครรรค์จากการกินไข่
- T511.7.3 การตั้งครรรค์จากการกินเนื้อ
- T511.8 การตั้งครรรค์จากการกิน---อื่น ๆ
- T511.8.1 การตั้งครรรค์จากการกินก้อนหิน
- T511.8.2 การตั้งครรรค์จากการกินยา
- T511.8.3 การตั้งครรรค์จากการกินซูปที่สกปรกของนางฟ้า
- T511.8.4 การตั้งครรรค์จากการกินเมล็ดพืช
- T511.8.5 ผู้หญิงตั้งครรรค์หลังจากกินมูลนกกระเรียนโดยไม่ตั้งใจ
- T511.8.6 การตั้งครรรค์จากการกินไข่มุก

^{๒๓} mandrake พืชยาเสพติดชนิดหนึ่ง รากมีลักษณะเหมือนคน

^{๒๔} watercress พืชน้ำชนิดหนึ่งใบมีรสจืด ใช้ใส่สลัดและปรุงรสอาหาร

- T512 การตั้งครรรค์จากการตี๋ม
- T512.1 การตั้งครรรค์จากการตี๋มยาอายุวัฒน์ะจากเขาพะพะ
 - T512.2 การตั้งครรรค์จากการตี๋มปัสสาวะ
 - T512.2.1 เด็กเกิดจากปัสสาวะผู้ชาย
 - T512.3 การตั้งครรรค์จากการตี๋มน้ำ
 - T512.3.1 การตั้งครรรค์จากการตี๋มน้ำศักดิ์สิทธิ์
 - T512.4 การตั้งครรรค์จากการตี๋มน้ำตาของนักบุญ
 - T512.5 การตั้งครรรค์จากการเลียน้ำลาย
 - T512.6 การตั้งครรรค์จากการตี๋มอสุจิ
 - T512.7 การตั้งครรรค์จากการตี๋มน้ำค้ำง

หมวด A อนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปราหรือเวทตำนาน

- A1220 การสร้างมนุษย์โดยผ่านการกำเนิด
- A1221 กำเนิดมนุษย์จากการจับคู่ที่ผิดธรรมดาในยุคโบราณ
- A1221.4 มนุษย์เกิดจากการจับคู่ของต้นไม้กับเถาวัลย์
 - A1221.5 มนุษย์เกิดจากการจับคู่ของกบกับ "ธิดาแห่งไฟ"
 - A1221.6 มนุษย์เกิดจากการจับคู่ระหว่างคนกับสัตว์
 - *B600 สมพาสระหว่างคนกับสัตว์
- A1275 กำเนิดของคู่ครองของผู้ชาย (ผู้หญิง) คนแรกของโลก
- A1275.9 ผู้ชายคนแรกเกิดขึ้นบนโลก มีความรักและสมพาสกับนางฟ้า

หมวด B อนุภาคเกี่ยวกับสัตว์

- B280 การสมรส (wedding) ของสัตว์
- B281 การสมรสของสัตว์ป่า
- B281.1 การสมรสของสุนัขจิ้งจอกกับไฮยีนา
 - B281.2.1 การสมรสของหนู (mouse) กับพังพอน
 - B281.2.2 การสมรสของหนู (mouse) กับแมลงสาบ
 - B281.9.1 แมวเป็นสามีของสุนัขจิ้งจอก
 - B281.11.1 การสมรสของหนู (rat) กับแมลงสาบ
- B282 การสมรสของนก

- B282.1 การสมรสของไก่อ้วงกับนกยูง
- B282.2 การสมรสของนกอินทรีกับนกอื่น ๆ
- B282.2.1 การสมรสของนกอินทรีกับนกเหยี่ยวเล็ก
- B282.3 การสมรสของนกлар์กกับนกอื่น ๆ
- B282.3.1 การสมรสของนกлар์กกับนกไนติงเกล
- B282.3.2 การสมรสของนกлар์กกับนกดูเหว่า
- B282.3.3 การสมรสของนกлар์กกับนกกระจอก
- B282.3.4 การสมรสของนกлар์กกับนกพิราบ
- B282.3.5 การสมรสของนกлар์กกับนกหัวขวาน
- B282.3.6 การสมรสของนกлар์กกับนกฟินช์^{๒๕}
- B282.4.1 การสมรสของนกชุกกับนกอื่น ๆ
- B282.4.2 การสมรสของนกชุกกับแมว
- B282.5 การสมรสของนกฟินช์กับนกอื่น ๆ
- B282.6 การสมรสของนกโกลด์ฟินช์^{๒๖} กับนกอื่น ๆ
- B282.7 การสมรสของนกบูลฟินช์^{๒๗} กับนกอื่น ๆ
- B282.8 การสมรสของนกทิตเมาส์^{๒๘} กับนกอื่น ๆ
- B282.9 การสมรสของนกเร็น^{๒๙} กับนกอื่น ๆ
- B282.10 การสมรสของนกกระจอกกับนกชนิดอื่น
- B282.11 การสมรสของนกแบล็กเบิร์ด^{๓๐} กับนกอื่น ๆ
- B282.12 การสมรสของนกทรัช^{๓๑} กับนกอื่น ๆ
- B282.13 การสมรสของนกหัวขวานกับนกอื่น ๆ
- B282.14 การสมรสของนกแมกเปิล^{๓๒} กับนกอื่น ๆ

^{๒๕} finch เป็นนกจำพวกนกคานารี, นกกระจอกที่กินพืชเป็นอาหาร

^{๒๖} goldfinch ชื่อนกชนิดหนึ่งในยุโรป มีขนที่หน้าสีแดงเลือดหมูและขนที่ปีกสีเหลือง, ชื่อนกชนิดหนึ่งในอเมริกา ตัวผู้จะมีขนสีทองในฤดูร้อน

^{๒๗} bullfinch นกชนิดหนึ่งหัวสีดำ ขนบริเวณสะโพกมีสีขาว

^{๒๘} titmouse นกประเภทนกกระจอกเขา

^{๒๙} wren นกขนาดเล็กจำพวกหนึ่ง สีน้ำตาลดำ

^{๓๐} blackbird นกชนิดหนึ่ง มีสีดำ

^{๓๑} thrush ชื่อนกชนิดหนึ่ง

^{๓๒} magpie นกขนดำขาชนิดหนึ่ง ทางชาว ลักษณะคล้ายนกสาธิตาง, นกขุนทอง

- B282.15 การสมรสของไก่อ่ากับนกอื่น ๆ
- B282.16 การสมรสของนกแรเวน^{๓๓๓}กับนกอื่น ๆ
- B282.17 การสมรสของนกควอล^{๓๓๔}กับนกอื่น ๆ
- B282.18 การสมรสของนกฮูพู่^{๓๓๕}กับนกอื่น ๆ
- B282.19 การสมรสของนกดูเหว่ากับนกอื่น ๆ
- B282.20 การสมรสของนกพิราบกับนกอื่น ๆ
- B282.22 การสมรสของกากับนกทิติเมาส์
- B284 การสมรสของสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
- B284.1.1 การสมรสของกบกับหนู
- B285 การสมรสของแมลง
- B285.8 การสมรสของแมลงสาบกับหนู (rat)
- B286 การสมรสของพืช
- B286.1 การสมรสของกระเทียมกับหัวหอม
- B600 สมพาสระหว่างคนกับสัตว์
- *B81.2 เจือกสาวสมพาสกับชายหนุ่ม
- *T110 สมพาสที่ไม่ธรรมดา
- *T465 สมพาสระหว่างคนกับสัตว์
- B601 สมพาสระหว่างคนกับสัตว์ป่า
- B601.1 สมพาสกับหมี
- B601.1.1 หมีลักพาผู้หญิงมาเป็นภรรยา
- B601.2 สมพาสกับสุนัข
- B601.3 สมพาสกับหนู (rat)
- B601.3.1 สมพาสกับหนู (mouse)
- B601.4 สมพาสกับเสือดาว
- B601.5 สมพาสกับช้าง
- B601.6 สมพาสกับลิงลิเมอร์^{๓๓๖}

^{๓๓๓} raven นกจำพวกกา มีขนสีดำเป็นมัน

^{๓๓๔} quail นกในตระกูลนกกระทา

^{๓๓๕} hoopoe นกในยูคไลราณที่มีสีสดใส มีจะงอยปากแหลมและมีหงอนคล้ายพัดอยู่บนหัว

- B601.7 สมพาสกับลิง
- B601.8 สมพาสกับหมู
- B601.9 สมพาสกับเสื่อ
- B601.10 สมพาสกับกวาง
- B601.11 สมพาสกับหมาไน
- B601.12 สมพาสกับแมว
- B601.13 สมพาสกับกระต่ายป่า
- B601.14 สมพาสกับสุนัขจิ้งจอก
- B601.15 สมพาสกับเสือจากรัวร์
- B601.16 สมพาสกับสุนัขป่า
- B601.17 สมพาสกับโคอาติ-ปูรี^{๓๗}
- B601.18 สมพาสกับแมวน้ำ
- B602 สมพาสกับนก
 - B602.1 สมพาสกับเหยี่ยว
 - B602.2 สมพาสกับนกทะเล
 - B602.3 สมพาสกับนกพิราบ
 - B602.4 สมพาสกับนกแร้ง
 - B602.5 สมพาสกับนกกระเรียน
 - B602.6 สมพาสกับห่าน
 - B602.7 สมพาสกับนกแก้ว
 - B602.8 สมพาสกับนกกินแมลง
- B603 สมพาสกับปลา
 - B603.1 สมพาสกับกุ้ง
 - B603.2 สมพาสกับปลาไหล
- B604 สมพาสกับสัตว์เลื้อยคลาน
 - B604.1 สมพาสกับงู
 - B604.2 สมพาสกับเต่า (tortoise)

^{๓๖} lemur สัตว์จำพวกลิงชนิดหนึ่ง ถิ่นฐานอยู่ในเกาะมาดากัสการ์ มีจมูกเป็นวงงสั้น ๆ และหางยาว

^{๓๗} coati-puri สัตว์ชนิดหนึ่งเลี้ยงลูกด้วยนม หางยาวม้วนเป็นวง ลักษณะคล้ายตัวแรคคูน พบในทวีป

- B604.2.1 สมพาสกับเต่า (turtle)
- B604.3 สมพาสกับจระเข้
- B604.4 สมพาสกับกบ
- B605 สมพาสกับมังกร
- B640 สมพาสกับคนในร่างสัตว์
 - B640.1 สมพาสกับสัตว์ที่อยู่ในรูปของสัตว์ป่าในเวลากลางวันและเปลี่ยนเป็นคนในเวลากลางคืน
- B641 สมพาสกับคนในรูปร่างของสัตว์ป่า
 - B641.1 สมพาสกับคนในร่างสุนัข
 - B641.2 สมพาสกับผู้หญิงในร่างกวาง
 - B641.2.1 สมพาสกับผู้ชายในร่างกวาง
 - B641.3 สมพาสกับเทพเจ้าในร่างวัวป่า
 - B641.4 สมพาสกับคนในร่างลา
 - B641.5 สมพาสกับคนในร่างเม่น
 - B641.6 สมพาสกับคนในร่างม้า
 - B641.7 สมพาสกับคนในร่างลิง
 - B641.8 สมพาสกับคนในร่างโอปัสซัม^{๓๘}
- B642 สมพาสกับคนในร่างนก
- B643 สมพาสกับคนในร่างแมลง
 - B643.3 สมพาสกับคนในร่างดักแด้
- B644 สมพาสกับคนในร่างปลา
- B645 สมพาสกับคนในร่างสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
 - B645.1 สมพาสกับคนในร่างคางคกที่เปลี่ยนสภาพ
 - B645.1.1 สมพาสกับคนในร่างคางคก
 - B645.1.2 สมพาสกับคนในร่างกบ
 - B645.2 สมพาสกับคนในร่างจระเข้
- B646 สมพาสกับคนในร่างสัตว์เลื้อยคลาน
 - B646.1 สมพาสกับคนในร่างงู
 - B646.1.1 สมพาสกับคนในร่างงูห้าหัว
- B647 สมพาสกับคนในร่างสัตว์อื่น ๆ

^{๓๘} opossum สัตว์ขนาดเล็กชนิดหนึ่ง เลี้ยงลูกด้วยนม มีกระเป๋าหน้าท้อง

- B647.1 สมพาสกับคนในร่างคริสต์ตาเซียน^{๓๔}
 - B647.1.1 สมพาสกับคนในร่างปู
- B648 ผู้ชายกลายเป็นกวางและสมพาสกับกวาง
- B650 สมพาสกับสัตว์ในร่างคน
 - B650.1 สัตว์เปลี่ยนร่างเป็นคนเพราะต้องการแต่งงานกับคนผู้หญิง
- B651 สมพาสกับสัตว์ป่าในร่างคน
 - B651.1 สมพาสกับสุนัขจิ้งจอกในร่างคน
 - B651.2 สมพาสกับควายในร่างคน
 - B651.3 สมพาสกับสิงโตในร่างคน
 - B651.4 สมพาสกับสุนัขในร่างคน
 - B651.5 สมพาสกับกวางในร่างคน
 - B651.6 สมพาสกับสุนัขป่าในร่างคน
 - B651.7 สมพาสกับหมีในร่างคน
 - B651.8 สมพาสกับแมวน้ำในร่างคน
 - B651.9 สมพาสกับเสือในร่างคน
 - B651.10 สมพาสกับกระรอกในร่างคน
 - B651.11 สมพาสกับเสือดาวในร่างคน
- B652 สมพาสกับนกในร่างคน
 - B652.1 สมพาสกับหญิงสาวครึ่งหงส์
 - B652.2 ผู้ชายสมพาสกับนกกระเรียนในร่างคน
 - B652.3 สมพาสกับหญิงสาวครึ่งนกนางนวล
 - B652.4 สมพาสกับนกหัวขวานในร่างคน
- B653 สมพาสกับแมลงในร่างคน
 - B653.1 สมพาสกับผีเสื้อในร่างคน
- B654 สมพาสกับปลาในร่างคน
- B655 สมพาสกับสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำในร่างคน
- B656 สมพาสกับสัตว์เลื้อยคลาน
 - B656.1 สมพาสกับงูหลามในร่างคน
 - B656.2 สมพาสกับงูในร่างคน

^{๓๔} crustacean สัตว์น้ำที่มีกระดอง, เปลือกแข็งหุ้มตัว

- B659 สมพาสกับสัตว์อื่น ๆ ในร่างคน
- B670 การจับคู่ที่ผิดธรรมชาติระหว่างสัตว์ต่างชนิดกัน
- B671 ห่านจับคู่กับกา
- B672 เสือในตำนานมีครอบครัวกับเสือจากรัวร์

หมวด C อนุภาคเกี่ยวกับข้อห้าม

- C112 ข้อห้าม : การร่วมประเวณี (sexual intercourse) กับสิ่งเหนือธรรมชาติ
 - F300 สมพาสหรือมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับนางฟ้า
 - T111 สมพาสระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ
 - T118 มนุษย์ผู้หญิงสมพาสกับอมมนุษย์
 - T539.3 การตั้งครุฑจากการร่วมประเวณี (intercourse) กับปีศาจ
- C113 ข้อห้าม : การร่วมประเวณีกับสัตว์ (sodomy)
- C160 ข้อห้ามที่เกี่ยวกับสมพาส
 - C162.1.1 ข้อห้าม : นางฟ้าสมพาสกับมนุษย์
 - *F303 นางฟ้าสมพาสกับเจ้าชาย
 - C162.2 ข้อห้าม : สมพาสกับบุคคลที่ไม่ใช่มนุษย์
- C167 ข้อห้าม : การเล่นเกมในพิธีฉลองสมรส
 - C167.1 เด็กผู้ชายที่เล่นเกมแต่งงานพบว่าเขาได้แต่งงานจริง ๆ กับวิญญาณ (ไม่ปรากฏตัวระหว่างพิธีเฉลิมฉลอง)

หมวด F อนุภาคเกี่ยวกับสิ่งมหัศจรรย์

- F300 สมพาสหรือความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับนางฟ้า
- F301 คู่รักของนางฟ้า
- F302 ชู้รักที่เป็นนางฟ้า มนุษย์ผู้ชายแต่งงานหรืออยู่กับนางฟ้า
 - F302.1 ผู้ชายเดินทางไปยังดินแดนนางฟ้าและสมพาสกับนางฟ้า
 - F302.1.2 ผู้ชายให้แหวนแก่นางฟ้าหลังจากคืนที่ได้สมพาสกันในดินแดนนางฟ้า
 - F302.2 ผู้ชายสมพาสกับนางฟ้าและพาเธอกลับบ้านของเขาด้วย
 - F302.2.1 ภรรยาของนางฟ้าทั้งสามมีมนุษย์เพราะเกิดความเบื่อหน่ายสามี
 - F302.3.0.1 นางฟ้ามาเยี่ยมมนุษย์ผู้ชายและกลายเป็นชู้รักของเขา
 - F302.3.1.3 มนุษย์ผู้ชายถูกนางฟ้านำตัวไปยังดินแดนนางฟ้าและได้สมพาสกับเธอ
 - F302.6.2.2 นางฟ้าสูญเสียสภาวะอมตะเพื่อที่จะได้กลับมาอยู่กับสามีมนุษย์

- F302.10 มนุษย์ผู้ชายอยู่กับภรรยานางฟ้าเพียงเจ็ดปี
- F302.11 เจ้าชายสมพาสกับลิงตัวเมีย (ซึ่งจริง ๆ เป็นราชินีของนางฟ้า)
- F303 พิธีสมรสระหว่างมนุษย์กับนางฟ้า
- F304 การมีเพศสัมพันธ์ (sexual relation) กับนางฟ้า
- F304.2 ความงามของราชินีนางฟ้าถูกทำลายไปชั่วคราวเนื่องจากการร่วมประเวณีกับมนุษย์
- F304.4 มนุษย์ข่มขืนนางฟ้า
- F304.4.1 นางฟ้าที่ถูกมนุษย์ข่มขืนได้กดหูของเขา
- F304.5 มนุษย์ตัดสินใจนอนกับนางฟ้าเพื่อรักษาชีวิตของเธอ
- F305 ลูกของมนุษย์กับนางฟ้า
- F420 พรายน้ำ
- F420.6 สมพาสกับพรายน้ำ
- F420.6.1 สมพาสหรือมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวของมนุษย์กับพรายน้ำ
- F420.6.1.3 มนุษย์เดินทางไปยังดินแดนของพรายน้ำ และสมพาสกัน
- F420.6.1.4 นางพรายน้ำเดินทางไปบ้านของมนุษย์และสมพาสกัน
- F420.6.1.7 พรายน้ำจุ่มใจเข้าข่มขืนมนุษย์ผู้หญิง
- F420.6.2 ความรักและสมพาสระหว่างพรายน้ำกับภูตอื่นๆ
- F420.6.2.1 พรายน้ำสมพาสกับนางฟ้า
- F420.6.2.2 นางพรายน้ำสมพาสกับยักษ์
- F441 ผีป่า
- F441.2.3.1 มนุษย์สมพาสกับนางไม้
- F460 อารักษ์ประจำภูเข
- F460.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอารักษ์ประจำภูเขากับมนุษย์
- F460.4.1 ธิดาแห่งขุนเขาสมพาสกับมนุษย์ผู้ชายและให้กำเนิดลูกชายที่แข็งแรง
- F460.4.1.1 อารักษ์ประจำภูเขาคือรักกับกลุ่มหญิงสาว
- F460.4.1.2 เทวีแห่งขุนเขามีความสัมพันธ์ทางเพศกับมนุษย์ชาย
- F471 ปิตาจารย์ในความฝัน
- F471.2 ปิตาจารย์ไปในความฝันของมนุษย์ผู้หญิงและร่วมประเวณีกับเธอ

F471.2.0.1 ผู้รักที่เป็นปีศาจ

F531 ยักษ์. คนที่มีรูปร่างใหญ่โตกว่าปกติมาก

F531.5.7 ยักษ์สมพาสกับมนุษย์

F531.5.7.1.1 ลูกชายมนุษย์ที่เกิดจากผู้ชายกับนางยักษ์

หมวด G อนาคตเกี่ยวกับอสุรกาย

G303 ปีศาจ

G303.12 ประสบการณ์การแต่งงานของปีศาจ

G303.12.2 ปีศาจแต่งงานกับแม่หม้ายที่ปฏิบัติไม่ดีต่อเขา

G303.12.3 ปีศาจแต่งงานกับหญิงแก่ที่พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าเป็นคนดูร้ายและตระหนี่

G303.12.5 ปีศาจแต่งงานกับหญิงสาว

G303.12.5.1 หญิงสาวแต่งงานกับปีศาจ ความผิดหวังจากการหาสามีทำให้สาวที่ขึ้นที่ร้องขึ้นว่า
“ฉันอยากแต่งงานแม้แต่กับปีศาจ ช่วยมาแต่งงานกับฉันหน่อย” ปีศาจก็ทำอย่าง
ที่เธอพูด

*C12.4.1 แม่อยากให้ลูกสาวที่ขี้เกียจแต่งงานกับปีศาจ ปีศาจจึงปรากฏตัวขึ้นและแต่งงาน
กับเธอ

G303.12.5.2 ปีศาจแต่งงานกับหญิงสาวที่ถูกเหยียดหยาม แต่เธอก็หนีไป

G303.12.5.3 ปีศาจแต่งงานกับลูกสาวของเศรษฐินีที่ไม่ยอมให้ลูกของเธอแต่งงานกับชายหนุ่ม
ธรรมดาในหมู่บ้าน

G303.12.5.5 หญิงสาวที่แต่งงานกับปีศาจหลบหนีไปเพราะทนายปริศนาของเขา

G303.12.5.7 ปีศาจเข้าสิงร่างคู่รักของหญิงสาวและหาประโยชน์จากเธอ

G303.12.6.1 ผู้ชายแต่งงานกับปีศาจสาว

G303.12.7 ความสัมพันธ์ทางเพศของปีศาจกับมนุษย์

G303.12.7.1 ซาดานร่วมประเวณีกับอีฟ (Eve)

G477 ยักษ์ฆ่าผู้ชายและข่มขืนผู้หญิง

G512.0.3 วีรบุรุษฆ่ายักษ์และได้ลูกบุญธรรมของมันเป็นมารยา

(หมายเหตุ อนาคตที่มีเครื่องหมาย * นำหน้าคืออนาคตแทรก)

อนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านของสตติ ทอมป์สันอาจนำมาจัดแบ่งประเภทใหม่โดยเน้นพิจารณาจากประเภทของคู่สมพาสเป็นหลัก ได้ดังนี้

๑. สิ่งเหนือธรรมชาติกับคน เช่น A1275.9 ผู้ชายคนแรกเกิดขึ้นบนโลก มีความรักและสมพาสกับนางฟ้า C162.1.1 ข้อห้าม : นางฟ้าสมพาสกับมนุษย์ F302 ผู้รักที่เป็นนางฟ้า มนุษย์ผู้ชายแต่งงานหรืออยู่กับนางฟ้า G303.12.2 ปิศาจแต่งงานกับแม่หม้ายที่ปฏิบัติไม่ดีต่อเขา T111 สมพาสระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

๒. สิ่งเหนือธรรมชาติกับสัตว์ เช่น A1221.5 มนุษย์เกิดจากการจับคู่ของกบกับ “ธิดาแห่งไฟ”

๓. คนกับสัตว์ เช่น A1221.6 มนุษย์เกิดจากการจับคู่ระหว่างคนกับสัตว์ B600 สมพาสระหว่างคนกับสัตว์ C113 ข้อห้าม : การร่วมประเวณีกับสัตว์ (sodomy) T465 การร่วมประเวณีระหว่างคนกับสัตว์

๔. คนกับพืช เช่น T461.3 ต้นไม้ในฐานะภรรยา

๕. คนกับสิ่งของ เช่น T117.6 (คน)สมพาสกับดอกไม้ T117 สมพาสระหว่างคนกับสิ่งของ

๖. คนกับภูมิประเทศ ได้แก่ T117.9 (คน)สมพาสกับแม่น้ำ

๗. สัตว์กับสัตว์ต่างชนิดกัน เช่น B281.11.1 การสมรสของหนู (rat) กับแมงสาบ B282.1 การสมรสของไก่อวกับนกยูง

๘. พืชกับพืชต่างชนิดกัน เช่น A1221.4 มนุษย์เกิดจากการจับคู่ของต้นไม้กับเถาวัลย์ B286.1 การสมรสของกระเทียมกับหัวหอม

๙. การตั้งครรรค์จากการตีหรือกิน เช่น T511 การตั้งครรรค์จากการกิน T512 การตั้งครรรค์จากการตี

อย่างไรก็ดี จะเห็นได้ว่าการจัดเรียงอนุภาคของสตติ ทอมป์สัน เมื่อเน้นพิจารณาเฉพาะอนุภาคที่เกี่ยวข้องกับอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติยังไม่เหมาะสมที่จะนำมาเป็นแนวทางในการจัดระเบียบอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติในนิทานไทยนัก เนื่องจาก

ประการแรก สตติ ทอมป์สันได้รวบรวมและเรียบเรียงอนุภาคที่พบทั้งหมดมารวบรวมเป็นหมวดหมู่ใหญ่ ๆ ๒๓ หมวด ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมเรื่องสมพาสที่ผิดธรรมชาติไว้โดยตรง อาจจะมีที่ใกล้เคียง คือ T110 สมพาสที่ผิดธรรมชาติ แต่ก็ไม่ได้รวบรวมอนุภาคที่เกี่ยวข้องไว้ทั้งหมด ซ้ำยังเป็นเพียงการอ้างอิงเชื่อมโยงจากอนุภาคในหมวดอื่น เช่น จาก **หมวด A** คือ A762.1 สามีดวงดาว. ดวงดาวได้มนุษย์สาวเป็นภรรยา จาก **หมวด B** ได้แก่ B82.1 เงือกหนุ่มแต่งงานกับหญิงสาว B82.2 เงือกสาวแต่งงานกับชายหนุ่ม B600 สมพาสระหว่างคนกับสัตว์

และจาก หมวด E เช่น E474 การใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างคนกับผี อนุภาคที่เกี่ยวกับสมพาสที่ผิดธรรมชาติจึงกระจายกระจายอยู่ในหมวดหมู่ต่าง ๆ นั่นคือ ใน หมวด A มีทั้งอนุภาคสิ่งเหนือธรรมชาติ แต่งงานกับสัตว์ อนุภาคคนแต่งงานกับสัตว์ อนุภาคคนแต่งงานกับสิ่งเหนือธรรมชาติ และพืชจับคู่กับพืชต่างชนิดกัน หมวด B มีอนุภาคสัตว์แต่งงานกับสัตว์ต่างชนิดกัน พืชแต่งงานกับพืชต่างชนิดกัน และคนแต่งงานกับสัตว์ หมวด C ซึ่งเป็นเรื่องข้อห้าม มีอนุภาคที่เกี่ยวกับการร่วมประเวณีของสิ่งที่ผิดธรรมชาติ ได้แก่ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ คนกับสัตว์ นางฟ้ากับมนุษย์ และการแต่งงานของคนกับผู้ที่ไม่ใช่คน หมวด F กล่าวถึงสิ่งมหัศจรรย์ต่างๆ เช่น นางฟ้า ภูติ อารักษ์ วิญญาณ โดยผู้วิจัยจัดให้สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ ในหมวดนี้จึงรวบรวมอนุภาคที่เกี่ยวกับคนสมพาสกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่นเดียวกับ หมวด G ที่มีเรื่องของแม่มด ยักษ์ สำหรับ หมวด T เป็นหมวดที่มีอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติมากที่สุด พบทั้งคนแต่งงานกับสิ่งเหนือธรรมชาติ คนแต่งงานกับสัตว์ คนแต่งงานกับพืช คนแต่งงานกับสิ่งของ สัตว์ร่วมประเวณีกับสัตว์ต่างชนิดกัน รวมถึงการตั้งครรรค์จากการดื่มและกินด้วย

ประการที่สอง ใน ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน มีการจัดหมวดหมู่อนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติปะปนกันไม่ชัดเจน เช่น หมวด T177 เป็นอนุภาคการแต่งงานระหว่างคนกับสิ่งของ แต่กลับรวมอนุภาคคนแต่งงานกับต้นไม้มารวมอยู่ในอนุภาคย่อยด้วย นั่นคือ T117.5 การแต่งงานกับต้นไม้ T117.6 การแต่งงานกับดอกไม้ T117.7 การแต่งงานกับน้ำเต้า รวมถึงอนุภาค T117.9 การแต่งงานกับแม่น้ำ ก็รวมอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย นอกจากนี้ยังมีอนุภาค T511.84 การตั้งครรรค์จากการกินเมล็ดพืชอยู่ในอนุภาคย่อยของ T511.8 การตั้งครรรค์จากการกิน-อื่น ๆ แทนที่จะไปอยู่ในอนุภาค T511.2 การตั้งครรรค์จากการกินพืช ซึ่งรวมอนุภาคย่อยการกินรากไม้และใบไม้ไว้ในอนุภาคนี้

ประการสุดท้าย อนุภาคบางอนุภาคในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านมีความซ้ำซ้อนกัน ได้แก่ B281.11.1 การแต่งงานระหว่างหนู (rat) กับแมลงสาบ กับ B285.8 การแต่งงานระหว่างแมลงสาบกับหนู (rat)

ดังนั้นด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ หากนำดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านมาเป็นหลักโดยตรงในการศึกษาอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติในนิทานไทยจะไม่สะดวกในการเรียบเรียง และทำให้มองไม่เห็นภาพรวมของอนุภาคสมพาสที่ผิดธรรมชาติในนิทานไทย ผู้วิจัยจึงได้จัดเรียบเรียงอนุภาคนี้ขึ้นมาใหม่ตามข้อมูลที่พบเพื่อให้เป็นระเบียบเดียวกัน และจะได้สะดวกในการนำมาศึกษาวิเคราะห์ในลำดับต่อไป